

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านเขาพระ หมู่ 9 ตำบลกลางดง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

สุมาลี พลอยครบุรี : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านเขาพระ หมู่ 9 ตำบลกลางดง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ อิศรา ประมูลสุข, 146 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาพระ ตำบล
กลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างเดือน ธันวาคม 2544 – กรกฎาคม 2545
กรณีศึกษาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน การบริหารงานกองทุน สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่
ของราษฎร ซึ่งผู้จัดทำสารนิพนธ์มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการประเมินกระบวนการบริหารกองทุน
หมู่บ้าน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบรายงาน 1 – แบบรายงาน 12 ลักษณะ
ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีทั้งรายกรณีและครอบคลุม จากนั้นจึงได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์
ดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบชีพชีพโมเดล ซึ่งผลการประเมินพบว่าชาวบ้านมีความร่วมมือและ
ตื่นตัวให้ความสนใจกับโครงการนี้เป็นอย่างมาก แต่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องของ ความไม่เข้าใจ
เกี่ยวกับระเบียบต่าง ๆ เท่าที่ควร และเมื่อระยะเวลาผ่านไป คณะกรรมการกองทุนตลอดจนสมาชิก
ในหมู่บ้านเขาพระเริ่มมีความเข้าใจในระเบียบกองทุนหมู่บ้านยิ่งขึ้น

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....*สุมาลี พลอยครบุรี*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*อ.อ.*

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์อิสรา ประมูลสุข)

กรรมการสอบ

(อาจารย์อิสรา ประมูลสุข)

(อาจารย์อลิษา รักษาชล)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทองพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2545

- 8 ๓.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ อิศรา ประมุกสุข อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
 - คุณจารุเสฐ์ พิมพะบุตร พัฒนาการอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
 - นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ
- ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ศุมาลี พลอยครบุรี
บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านเขาพระ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง-จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1-4
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีการดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
บทที่ 2 ปริทัศน์วรรณกรรม	5-19
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบ กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	6
3. แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	7
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	7
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	8
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	16
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล.....	17
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	18

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	20 - 39
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	20
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	21
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน.....	22 - 38
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	38
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	40 - 53
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	40
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	47
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้.....	51
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	51
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	54 - 58
1. สรุป.....	51
2. อภิปรายผล.....	55
3. ข้อเสนอแนะ.....	57
บรรณานุกรม.....	42
ภาคผนวก.....	43
ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	60-83
ภาคผนวก ข ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาพระ.....	84-91
ภาคผนวก ค แบบรายงานการเก็บข้อมูล บร. 1 – บร. 12.....	92-146

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร.....	44
2 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ.....	44
3 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามระดับการศึกษา.....	45
4 จำนวนร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามอาชีพ.....	45
5 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่ง.....	46
6 จำนวนและร้อยละของที่ดินทำกินจำแนกตามการถือครองที่ดิน.....	46
7 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามรายได้ต่อปี.....	47

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันประเทศไทย สังคมไทย ต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจเป็นอย่างมากสืบเนื่องมาจากการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยี วัตถุดิบ และทุนจากต่างประเทศแทบทั้งสิ้น ดังนั้นจึงส่งผลให้ฐานทางเศรษฐกิจอ่อนแอ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในประเทศมากมายเช่น ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงสถาบันครอบครัว และที่สำคัญความยากจนของประชาชนในประเทศเพิ่มมากขึ้น ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเราอาศัยอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศซึ่งแต่ละพื้นที่ก็มีความต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้าน สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนนั้น ๆ เมื่อคนหลายคน หลายครอบครัวมาอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้าน เป็นชุมชนก็ย่อมจะหนีปัญหาภายในชุมชนไม่พ้น ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับว่าในชุมชนนั้น ๆ ว่าจะมีปัญหาอะไร ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ขณะเดียวกันกระแสประชาธิปไตยและการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ยังผลให้เกิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างเร่งด่วนในขณะที่ประชาชนยังขาดความพร้อมหลายประการ จำเป็นต้องเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในอุดมการณ์ และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนไทยทั่วประเทศ โดยเริ่มจากการพัฒนาเศรษฐกิจรากหญ้าให้คนในหมู่บ้านในชุมชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้ การสร้างเพื่อพัฒนา ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม เพื่อเป็นการให้มีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน ผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้าง ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคตต่อไป

ดังนั้นจากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ ซึ่งได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็ง ด้านสังคม และเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เพื่อที่จะทราบถึงโครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละชุมชน แต่ละท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ดังที่กล่าวข้างต้นมากหรือน้อยเพียงใด จึงเห็นสมควรให้มีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน บ้านเขาพระ หมู่ 9 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้าน เรียบเรียง

รายงานการประเมินโครงการในรูปของ “สารนิพนธ์” เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จ ตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงแก้ไขของแต่ละชุมชนหรือท้องถิ่นหรือจุดเด่นที่ควรส่งเสริม เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

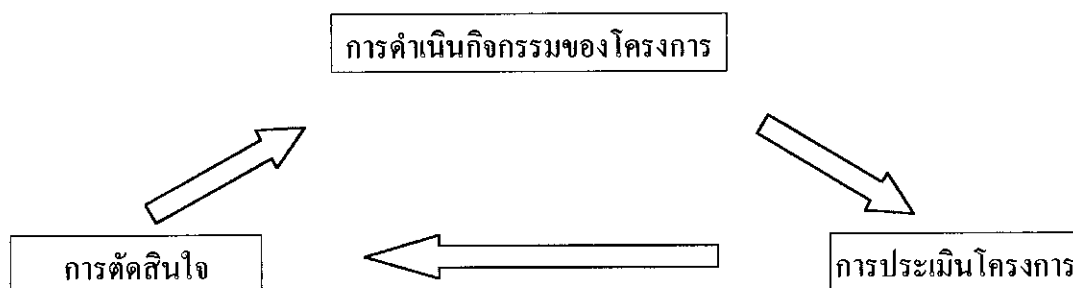
2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการของการดำเนินงานในหมู่บ้าน เรื่องการจัดการเกี่ยวกับเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ได้กำหนดไว้หรือไม่
2. เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ของหมู่บ้าน พร้อมกับทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านว่าเป็นอย่างไร เกี่ยวกับเงินกองทุน 1 ล้านบาท
3. เพื่อวิเคราะห์สภาพ สักยภาพ ความเข้มแข็ง รวมไปถึงความต้องการของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเรื่องเงินกองทุนหมู่บ้าน
4. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัจจัยด้านบวก ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนปัจจัยในด้านลบ ที่ก่อให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหา

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบแนวคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ใช้เพื่อการวิเคราะห์การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในสารนิพนธ์เล่มนี้ได้กำหนดให้ใช้ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ

ต้นแบบทางความคิดแบบ CIPP Model นี้ผู้คิดค้น คือ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ

แผนภูมิที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของ Stufflebeam

สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของชื่อรูปแบบการประเมิน CIPP Model มีรายละเอียดดังนี้

C = Context Evaluation คือ การประเมินสภาวะแวดล้อมก่อนดำเนินการโครงการ

I = Input Evaluation คือ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เพื่อพิจารณาแผนการดำเนินงาน

P = Process Evaluation คือ การประเมินกระบวนการ เพื่อหาข้อบกพร่องและแก้ไข

P = Product Evaluation คือ การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นเพื่อเปรียบเทียบกับจุดประสงค์

นอกจากนี้ สตัฟเฟิลบีม ยังได้เสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น
3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ
4. การตัดสินใจเพื่อทบทวน โครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น

4. วิธีการดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทำความเข้าใจ ปรัชญา วัตถุประสงค์และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในหมู่บ้านที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ปฏิบัติอยู่

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล ตามแบบ บร. 1 – 12

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้ CIPP Model

ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้รวบรวมได้นำมาจัดทำสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคาดว่าจะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบถึงกระบวนการของการดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้กำหนด
2. ได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ของหมู่บ้าน และทราบถึงทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านว่าเป็นอย่างไร ในเรื่องเกี่ยวกับกองทุน 1 ล้านบาท
3. สามารถวิเคราะห์สภาพ ศักยภาพความเข้มแข็งและความต้องการของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเรื่องเงินกองทุนของหมู่บ้าน
4. ได้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดปัจจัยทางด้านบวก ที่ทำให้เกิดผลดีกับหมู่บ้าน รวมไปถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหา

บทที่ 2

ปรัทัศนัวรรณกรรม

1. นโยบาย หลักการวัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หลักวิชา และเนื้อหาที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาการและเนื้อหาที่ผู้เขียนได้ประมวลจากแนวคิดและ ทฤษฎีและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงว่าหลักวิชาการด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาการด้าน เทคนิควิธีการประเมินที่ได้นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้อง และสมเหตุสมผลในทาง วิชาการ หลักวิชาการด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมิน มีดังนี้

(1) นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งถือ ว่าเป็นนโยบายที่สำคัญในการแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการ จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 1 ล้านบาท เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนใน หมู่บ้านและชุมชนเมืองในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถ ในการจัดการระบบและการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการ เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านสู่การพึ่งพาตนเองอย่าง ยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศในอนาคต

(2) หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะประสบความสำเร็จได้ควร ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการคือ

2.1 ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสพการณ์ในการบริหารจัดการ กองทุน สังคมของหมู่บ้าน การควบคุมดูแลตนเองในหมู่บ้านรวมทั้งความพร้อมของ ตนเองและครัวเรือน

2.2 การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุน จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชนและกองทุนที่ หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารที่มีความเกื้อกูลกันและกัน

2.3 การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและการจัดการกองทุน

2.4 การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

(3) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยที่รัฐบาลมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้คือ

3.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

3.2 ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านท้องถิ่นให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง

3.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน

3.4 กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

3.5 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(4) ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

4.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

4.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วย ประธานได้แก่ นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน ร่วมด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม รวมไปถึงรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีท่านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย คณะกรรมการอีกจำนวนไม่เกิน 10 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง และที่ปรึกษาคณะกรรมการที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน คณะกรรมการสามารถดำรงตำแหน่งคราวละไม่เกิน 2 ปี ในการประชุมคณะกรรมการจะต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการจึงถือว่าครบองค์ประชุม หน้าที่ของคณะกรรมการคือ ออกกฎระเบียบเกี่ยวกับเงินกองทุนหมู่บ้าน กำหนดนโยบาย กำหนดแผนงานต่าง ๆ ตลอดจนบริหารกองทุนหมู่บ้านของตนเองในทุก ๆ ด้าน

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในระเบียบได้กำหนดว่า ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานมีหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ เพื่อสำหรับปฏิบัติงานธุรการและงานด้านต่าง ๆ ของคณะกรรมการ รวมทั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

3. แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในแบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะต้องเป็นไปตาม ข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544 สำหรับหมู่ 9 บ้านเขาพระ มีผลการสังเกตการณ์ดังนี้

- ผู้เข้าร่วมประชุมคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาพระคือหัวหน้าครอบครัวทุกครัวเรือน
- การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาพระเป็นไปตามมติที่ประชุม
- วันที่คัดเลือกคณะกรรมการกองทุน หลังวันประกาศคณะกรรมการ

ส่วนที่ 2 คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบ
คณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.
2544

ผลการประเมินคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาพระผลปรากฏว่า
คณะกรรมการทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบที่กำหนดขึ้น

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็น
แบบที่ใช้สำหรับให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้าน
ต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง และคณะกรรมการยังใช้ข้อมูลในแบบประเมินนี้ กำหนด
นโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในแบบคำขอขึ้นทะเบียนประเมินความ
พร้อมนี้ มี 5 ส่วน สำหรับหมู่บ้านเขาพระมีรายละเอียดการประเมินดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

- จำนวนประชากรในหมู่บ้าน 176 คน แบ่งเป็น
 - ชาย 87 คน
 - หญิง 89 คน
- จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน 46 ครัวเรือน 36 หลังคาเรือน
- อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่คืออาชีพการเกษตร และ รับจ้าง
- ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้านทางด้านเกษตร คือ น้อยหน่า มะม่วง ลิ้นจี่
กระเทียม
- ผลผลิตของหมู่บ้านส่วนใหญ่จะมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงที่ไว้
- รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านแบ่งเป็น
 - อาชีพเกษตร ต่อครัวเรือน 50,000 บาทต่อปี
 - อาชีพรับจ้างทั่วไป ต่อครัวเรือน 50,000 บาทต่อปี

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุน
หมู่บ้าน 46 ครัวเรือน
- วิธีคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วันที่มีการคัดเลือกคณะกรรมการ
กองทุนหมู่บ้าน วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2544

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาพระมีทั้งหมด 9 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน กรรมการที่ปรึกษา 4 คน
- หน้าที่ของคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านเขาพระ

ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินการของกองทุน ที่หมู่บ้านเขาพระมีแล้ว คือ ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิก ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีกองทุน ซึ่งกำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยได้รับความยินยอมจากสมาชิกกองทุนและประชาชนในหมู่บ้าน

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- จำนวนกลุ่มองค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน มีจำนวน 3 กลุ่ม คือ
 - กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
 - กลุ่มพัฒนาเกษตรเขาพระ
 - กลุ่มผู้ใช้น้ำประปา
- ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านมีสมาชิก 52 ราย
- เลขที่บัญชีของกองทุนหมู่บ้านเขาพระ
เลขที่บัญชี 06-4303 20 081821-3 ธนาคารออมสินสาขาปากช่อง วันที่เปิดบัญชี 21 มีนาคม พ.ศ. 2545

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อได้รับการสนับสนุนในวงเงิน

1 ถ้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านโดยการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง จัดให้สมาชิกมีการรวมกลุ่ม
- มีการหมุนเวียนเงินกองทุนต่อเนื่องอย่างเหมาะสม
- กองทุนหมู่บ้านเขาพระให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ ทำสวน หรือด้านการเกษตรต่าง ๆ เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย
- หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ จะพิจารณาถึง ความสามารถในการชำระเงินคืน หลักประกัน ผู้ค้ำประกัน
- วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้ มีวิธีคือ ตั้งคณะกรรมการติดตาม และตรวจสอบการใช้เงิน ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบร่วมด้วย
- วิธีการป้องกันการเสี่ยงภัยในการกู้ประกอบด้วย พิจารณาจากตัวผู้พิจารณาจากกิจกรรมของสมาชิกที่กู้ หลักประกันสัญญา

- กองทุนหมู่บ้านเขาพระมีการจัดการบริหารเงินกองทุนในด้านการจัดสวัสดิการ
จ่ายคืน บัณฑิตกำไรให้แก่สมาชิก เป็นทุนการศึกษาและการพัฒนาอาชีพของ
ประชากรในหมู่บ้าน และเป็นสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน
- กองทุนหมู่บ้านเขาพระยังมีความต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนในด้านความรู้
เกี่ยวกับการจัดการกองทุนหมู่บ้าน และความรู้ในเรื่องระบบการทำบัญชีกองทุน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านเขาพระมีดังต่อไปนี้

- ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านเขาพระ
- ข้อ 2. ที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้าน 9 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- ข้อ 3. ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป
- ข้อ 4. วัตถุประสงค์ในการจัดกองทุน
 1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 2. เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก
 3. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
 4. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
 - (1) เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 - (2) เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 - (3) เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งที่เป็นอบายมุข
 - (4) เป็นคนรู้จักสามัคคี
 5. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
 - (1) เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
 - (2) เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 - (3) เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน
 - (4) เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน
- ข้อ 5. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้
 1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
 2. เงินกู้ยืม
 3. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
 4. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
 5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก

6. เงินค่าหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพันอื่นใด

ข้อ 6. คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นผู้ที่พำนัก หรือ พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเขาพระ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีก่อนการจัดตั้งกองทุน
2. เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
6. มีเงินฝากตั้งจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นที่มีอยู่ในกองทุน

ข้อ 7. การสมัครเป็นสมาชิก

1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
2. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลเข้าเป็นสมาชิก โดยมีคุณสมบัติครบถ้วน

ข้อ 8. เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติ และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกจะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากตั้งจะภายในสามวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

ข้อ 9. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ตาย
2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงครึ่งหนึ่งของผู้เข้า ร่วมประชุม
5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด ๆ

6. จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

7. นำทรัพย์สินกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

ข้อ 10. สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาวะผูกพันใด ๆ กับกองทุนในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกัน อาจขอลาออกจากความเป็นสมาชิกของกองทุนได้โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาอนุญาตและให้ขาดจากสมาชิกภาพในวันที่คณะกรรมการกองทุนดำเนินการอนุญาต

ข้อ 11. ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพอาจยื่นคำขอเป็นสมาชิกใหม่ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ 12. การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิกทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล กลุ่มและหรือองค์กรชุมชนเป็นรายละ 20 บาท

ข้อ 13. หุ้น ๆ หนึ่ง มีค่าหุ้นละ 10 บาท สมาชิกแรกเข้า จะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน โดยสมาชิกชำระค่าหุ้นและเพิ่มหุ้นได้ปีละ 1 ครั้ง ในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุน

ข้อ 14. วิธีการชำระค่าหุ้น สมาชิกสามารถชำระค่าหุ้น โดยชำระเป็นเงินสดเท่านั้น

ข้อ 15. เงินฝากตั้งจะสมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากตั้งจะทุกเดือน ๆ ละเท่า ๆ กันในวงเงินไม่ต่ำกว่า 20 บาท ทุกวันที่ 5 ของเดือน และสามารถเพิ่มจำนวนเงินฝากตั้งจะได้ปีละหนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี พร้อมกันนี้สมาชิกสามารถถอนและปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

ข้อ 16. สมาชิกจะพิจารณาเลือกบุคคลที่เหมาะสม มีความรู้ และมีความชำนาญ เพื่อเป็นคณะกรรมการกองทุน ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย จำนวน 9 คน

ข้อ 17. คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เลขานุการ เภรณูญิก ผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์

กองทุนประกอบด้วยที่ปรึกษาของกองทุน จำนวน 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน

ข้อ 18. กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่กรรมการกองทุนเข้ารับตำแหน่ง ให้กรรมการกองทุนจับฉลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนกำหนด

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และคณะกรรมการกองทุนจะจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนที่ซึ่งหลุดพ้นจากตำแหน่งตามวาระในระยะเวลาสามสิบวัน

กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

ข้อ 19. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ข้อ 20. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
2. ออกระเบียบข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน
3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก
4. ปฏิบัติหน้าที่ ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดหรือมอบหมาย

ข้อ 21. ประธานกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. เป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการกองทุน
2. เรียกประชุมคณะกรรมการกองทุน
3. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามมติหรือตามที่คณะกรรมการกองทุนมอบหมาย
4. ปฏิบัติงานหน้าที่อื่น ๆ ตามข้อบังคับและมติของคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 22. ให้รองประธานกรรมการกองทุนทำหน้าที่แทนประธานกรรมการกองทุนเมื่อประธานกรรมการกองทุนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อประธานกรรมการกองทุนมอบหมายให้ทำการแทน

ข้อ 23. ถ้าประธานกรรมการกองทุนและรองประธานกรรมการกองทุนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมคราวหนึ่งคราวใดได้ ให้ที่ประชุมเลือกคณะกรรมการกองทุนคนใดคนหนึ่งเป็นประธานสำหรับการประชุมคราวนั้น

ข้อ 24. เพรียญฎีกกองทุนมีหน้าที่รวบรวมจัดเก็บ ดูแลรักษาเงินทุนและรายได้ของกองทุน รวมทั้งการจัดทำบัญชี พร้อมทั้งควบคุมการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อ 25. เลขาธิการกองทุนมีหน้าที่ติดต่อประสานงานทั่วไป นับประชุมกรรมการกองทุน จัดและทำบันทึกรายงานการประชุม ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน

ข้อ 26. ผู้ตรวจสอบภายในมีหน้าที่ตรวจสอบบัญชี กำกับ ดูแล และ เงินกองทุนให้เป็นไปตามมติที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

ข้อ 27. ประชาสัมพันธ์มีหน้าที่ผลิตเอกสาร สิ่งพิมพ์ ให้ข่าวสารแก่สมาชิกและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 28. กรรมการกองทุนอื่น ๆ มีหน้าที่ตามคณะกรรมการกองทุนกำหนดมอบหมาย

ข้อ 29. คณะกรรมการกองทุนต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง แต่ถ้ามีความจำเป็นประธานอาจเรียกประชุมได้มากกว่า 1 ครั้ง และต้องมีกรรมการกองทุนเข้าประชุมอย่างหนึ่งกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงครบองค์ประชุม

ข้อ 30. การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมากและกรรมการคนใดคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียง ในกรณีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นฝ่ายชี้ขาด

ข้อ 31. ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อใช้จ่ายในกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาอาชีพ
2. การสร้างงาน
3. การสร้าง และ/หรือ เพิ่มรายได้
4. ลดรายจ่าย
5. บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน

ข้อ 32. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน และเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริงโดยสมาชิกรายหนึ่งกู้ได้ในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาทถ้วน

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท ส่วนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนให้กู้ได้ในวงเงินไม่เกินรายละสามพันบาทถ้วน

ข้อ 33. การดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้และการจัดทำรายงาน สมาชิกจะต้องดำเนินการโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

ข้อ 34. การทำสัญญา เงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบ และเงื่อนไขที่กำหนด

ข้อ 35. หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนดดังนี้

1. ต้องใช้สมาชิกของกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน

2. กรณีที่สมาชิกรายใดไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ ผู้ค้ำประกันต้องเป็นผู้รับผิดชอบแทน และคณะกรรมการกองทุนมีสิทธิฟ้องร้องต่อศาลได้

ข้อ 36. การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ย ภายในหนึ่งปี
2. กรณีผู้กู้บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำนวนเป็นเร่งด่วน ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในไม่เกิน 120 วัน

ข้อ 37. อัตราดอกเบี้ย

1. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละหนึ่งต่อเดือน
2. อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ร้อยละห้าต่อปี

ข้อ 38. ค่าปรับ ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละหนึ่งบาทต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 39. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนและได้เปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรได้ดังนี้

1. เป็นเงินปันผลค่าหุ้น ในอัตราร้อยละสิบห้า
2. เป็นเงินประกันความเสี่ยง ในอัตราร้อยละยี่สิบ
3. เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ ในอัตราร้อยละห้า
4. เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ในอัตราร้อยละสิบ
5. เป็นทุนการศึกษาและการพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละสิบ
6. เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละสิบ
7. เป็นทุนเพื่อ จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ในอัตราร้อยละยี่สิบ
8. เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละสิบห้า
9. อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการจะเห็นสมควร ในอัตราร้อยละห้า

ข้อ 40. กองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝาก บัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุน ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกองทุนอย่างรอบคอบ พร้อมทั้งติดป้ายประกาศอย่างเปิดเผย ณ ที่ทำการกองทุน ให้สมาชิกทราบ

ข้อ 41. ให้คณะกรรมการกองทุนนัดประชุมใหญ่สมาชิกอย่างน้อยปีละ หนึ่ง ครั้งหรือภายในกำหนดระยะเวลา 15 วัน นับจากวันที่คณะกรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งวาระ โดยมีวาระการประชุมดังนี้

1. ประธานกล่าวเปิดการประชุม
2. เรื่องที่แจ้งให้ที่ประชุมทราบ
3. รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา
4. พิจารณาเรื่องที่ค้างในที่ประชุมครั้งก่อน
5. เற்றுญูกรายงานฐานทางการเงิน
6. วาระที่ต้องพิจารณา
7. เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)
8. สรุปผลและปิดการประชุม

บทเฉพาะกาล

ข้อ 42. บรรดาประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบ ข้อบังคับนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีการแก้ไขหรือยกเลิก

ข้อ 43. ภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ระเบียบใช้บังคับ ให้คณะกรรมการกองทุนประเมินการดำเนินงานตามระเบียบนี้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

ข้อ 44. ให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการพิจารณาเงินกู้ คณะกรรมการกองทุนจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- (1) สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน และเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริงโดยสมาชิกรายหนึ่งกู้ได้ในวงเงินที่ไม่เกินสองหมื่นบาทถ้วน
- (2) ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท
- (3) การทำสัญญา เงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบ และเงื่อนไขที่กำหนด
- (4) ข้อกำหนดของหลักประกันเงินกู้คือ ต้องใช้สมาชิกของกองทุนจำนวน สองคน เป็นผู้ค้ำประกัน กรณีที่สมาชิกผู้กู้ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ ผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบแทน

(5) การชำระเงินกู้ ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็น

ทางเลือกในการตัดสินใจ” (Stufflebeam, ชุติวิชาประเมินเพื่อพัฒนา: 89)

ขั้นตอนของการประเมิน สดฟเฟิลบีม ได้จำแนกไว้เป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1	กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ	
ขั้นตอนที่ 2	การเก็บรวบรวมข้อมูล	
ขั้นตอนที่ 3	วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ	เพื่อนำเสนอผู้บริหาร
- และสดฟเฟิลบีมได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ในการดำเนินการช่วงต่อไป มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของ การขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

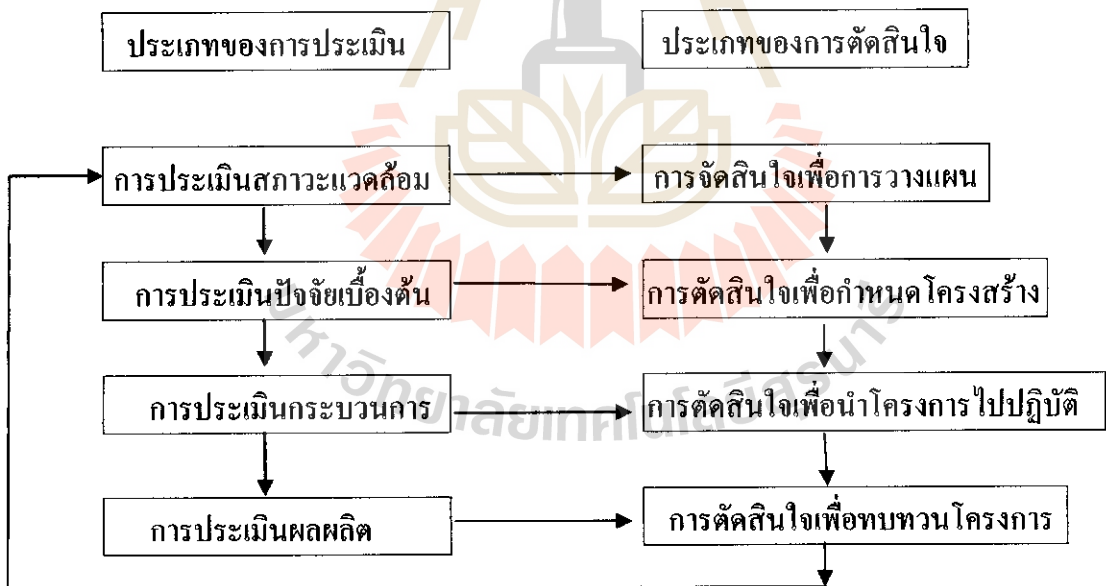
นอกจากนี้ สดฟเฟิลบีม ยังได้เสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจ เพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ
4. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
5. การตัดสินใจเพื่อทบทวน โครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ถัดเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสคัลฟิลลิปได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจใน ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของ Stuffebeam

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามที่รัฐบาลมีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึก ความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็น

คุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการถือผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน รวมไปถึงการกระจายอำนาจในท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตที่กำลังว่างงาน เพื่อการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการการวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน

ดังนั้นการที่วิเคราะห์โครงการนี้ได้เกิดประโยชน์กับบุคคลหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นทางรัฐบาล ก็จะได้ทราบข้อมูลและปัญหาของประชาชนทั่วทั้งประเทศประชาชนเองก็มีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพเพื่อที่จะเพิ่มรายได้จากเดิมให้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ได้มีรายได้ และที่สำคัญมีทักษะในการบริหารจัดการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะได้เป็นประโยชน์ในการทำงานต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการประเมินรายกรณีเฉพาะหมู่บ้านเขาพระ ซึ่งผู้ประเมินได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งต้องมีกระบวนการที่ได้มาของข้อมูล โดยวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมิน รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ ซิปป์โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล สำหรับผู้รู้ มีดังนี้คือ

- 1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคลของผู้รู้ หมายถึง สภาพแวดล้อม ซึ่งอยู่รอบ ๆ หน่วยระบบกองทุนของหมู่บ้าน
- 2.1 การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการ และหน่วยระบบกิจการของผู้รู้
- 3.1 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้รู้
- 4.1 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้รู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้รู้แต่ละราย

**องค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้าน
ในรูปแบบของ จีพีเอ็มเดล จึงมีส่วนประกอบดังนี้**

หน่วยระบบ A: หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ผลผลิต (O)	กระบวนการ (P)	ปัจจัยนำเข้า (I)
= จำนวนผู้กู้	= การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน	= นโยบายของรัฐบาล
= ยอดเงินให้กู้	= การทำบัญชีของกองทุน	= เงิน 1 ล้านบาท
	= การชำระหนี้	= คณะกรรมการหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละ

ปัจจัยนำเข้า (I)	กระบวนการ (P)	ผลผลิต (O)
= เงินที่กู้มาได้	= การหาตลาดที่ดี	= รายได้เป็นเงิน
= เทคนิควิธีทำงาน	= การทำบัญชี	= ผลเป็นความพอใจ
= กำลังการทำงาน		

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) หมายถึง สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการที่ผู้ประเมินจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) หมายถึง สมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่เหมาะสมของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลอันเนื่องมาจากการประหยัดเวลา และงบประมาณที่ต้องใช้เป็นจำนวนมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร

ผู้ประเมินได้ขอความร่วมมือ และนำเอากลุ่มชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเขาพระ ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มาเป็นกลุ่มเป้าหมายในการประเมินครั้งนี้ ซึ่งผู้ประเมินได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้

บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน ผู้ประเมินได้ทำการจัดเก็บข้อมูลจากสมาชิกในหมู่บ้านทั้งหมดคือ 46 ครัวเรือน เท่ากับ 100 %

บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน เนื่องจากในหมู่บ้านเขาพระมีจำนวนสมาชิกไม่ถึง 100 ครัวเรือน จึงทำการจัดเก็บข้อมูล 50 % ตามเกณฑ์ที่กำหนด

บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทำการประเมินได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายและทำการเก็บข้อมูล ดังนี้

- กรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาพระทุกคน จำนวน 9 คน คิดเป็น 100%
- สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ยื่นโครงการขอกู้เงินกองทุน จำนวน 18 ราย คิดเป็น 100%
- ประชาชนทั่วไปในหมู่บ้าน ผู้ประเมินได้ทำการเก็บข้อมูล 50 % ของชาวบ้าน

บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลในแบบ บร.2 สมาชิกในหมู่บ้านเขาพระไม่ถึง 100 ครัวเรือน จึงทำการจัดเก็บข้อมูล 50 % ตามเกณฑ์ที่กำหนด

บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้กู้เงินเป็นรายกรณี โดยแยกตามอาชีพหลักของสมาชิก ในหมู่บ้านเขาพระ ซึ่งประกอบด้วย อาชีพการเกษตร ค้าขาย เกษตรกร โดยทำการเก็บข้อมูลผู้กู้ทั้งหมด 18 ราย คิดเป็น 100%

3. ตัวแปรและตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีและเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในครั้งนี้ผู้ประเมินได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ หรือตามกรอบการประเมินแบบชีพพีโมเดล ดังที่กล่าวไปแล้วในบทที่ 2

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามการแบ่งหน่วยระบบ 2 ระบบ คือหน่วยระบบ A และ หน่วยระบบ B ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ของผู้กู้ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคลดังนี้

1. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินบริบท

การประเมินบริบทระดับหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 1: ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน	1. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1
2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้าน อพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดจึงอพยพมา	2. ผู้นำชุมชน	2. ศึกษาจากเอกสาร กชช 2 ค , จปฐ
3. สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร		

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
4. อาชีพเดิม (หลัก/รอง) คืออะไร 5. อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ 6. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น 7. การเปลี่ยนแปลงทางด้าน สาธารณูปโภค มีประมาณ พ.ศ.ใด (ถนน,ไฟฟ้า,ประปา)		

ตัวชี้วัดที่ 2: สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน 2. อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น 3. แผนที่หมู่บ้าน	1. ข้อมูลจากเอกสาร 2. ประชาชนในหมู่บ้าน 3. ผู้นำชุมชน 4. อ.บ.ค.	1. ศึกษาจากเอกสาร 2. สังเกต 3. สัมภาษณ์

ตัวชี้วัดที่ 3: สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน 2. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 3. จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย 4. จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน 5. โรงเรียนในหมู่บ้าน 6. สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย	1. ผู้นำชุมชน 2. ประชาชนในหมู่บ้าน	1. สังเกตตามแบบ บร.1 2. แบบสอบถาม 3. สังเกต

ตัวชี้วัดที่ 4: วัฒนธรรมประเพณีของหมู่บ้าน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนวัด/โบสถ์	1. ผู้อาวุโส	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1
2. จำนวนพระ/เณร	2. ผู้นำชุมชน	2. สังเกต
3. ภาษาพื้นบ้าน	3. ประชาชนในหมู่บ้าน	3. ศึกษาจากเอกสาร
4. ประเพณีที่สำคัญ		
5. ความเชื่อด้านต่าง ๆ		

ตัวชี้วัดที่ 5: โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนและสภาพของ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ หอ กระจายข่าว ศาลาประชาคม	1. ผู้นำชุมชน 2. ประชาชนในหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
2. จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ฯลฯ ที่ เป็นสาธารณประโยชน์		

ตัวชี้วัดที่ 6: ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1
2. กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน (จำนวนสมาชิก, กิจกรรมกลุ่ม, ปีที่ก่อตั้ง)		2. ออกแบบสอบถาม
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ (ชื่อ, อายุ, ความเชี่ยวชาญ)		

ตัวชี้วัดที่ 7: โครงการพัฒนาที่ผ่านมา

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. โครงการของภาครัฐ	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1
2. โครงการภาคเอกชน	2. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	2. ศึกษาจากเอกสาร
3. โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง	3. ข้อมูลที่บันทึกไว้	3. สังเกต

ตัวชี้วัดที่ 8: ความเข้มแข็งของชุมชน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. ความช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. อาชีพที่เลี้ยงครอบครัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุมเสวนาสม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน/หมู่บ้าน	1. ประชาชนในหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 ครั้งที่ 1 จากข้อมูลดิบ สัมภาษณ์ 23 ครั้วเรือน

ประเมินบริบทรายบุคคล

ตัวชี้วัดที่ 1: อาชีพเดิม

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. อาชีพหลัก / รอง 2. ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตัวชี้วัดที่ 2: สมาชิกในครอบครัว

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น จำนวน อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา การมีงานทำเป็นต้น	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตัวชี้วัดที่ 3: สภาพการอยู่อาศัย

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต

ตัวชี้วัดที่ 4: รายได้ของครอบครัว

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 2. ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตัวชี้วัดที่ 5: หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน 2. สาเหตุของการมีหนี้สิน 3. แหล่งเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

2. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ประเมินปัจจัยระดับหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 1: นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. รายละเอียดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี 2. รายละเอียดของระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	1. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัดที่ 2: การประชาสัมพันธ์

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ประชาชนในหมู่บ้าน 3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน 5. เอกสารประชาสัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัดที่ 3: คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนคณะอนุกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะอนุกรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการภาคประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัดที่ 4: คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการปฏิบัติ 4. สัดส่วนกรรมการภาคประชาชน 5. การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัดที่ 5:

การเตรียมความพร้อมการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. วิธีการเตรียมความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียมความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน / องค์กร ที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ประชาชนชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ชาวบ้านตามแบบ บร.3 , บร.9 2. สัมภาษณ์คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 6: เงินกองทุน 1 ล้านบาท

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์

ตัวชี้วัดที่ 7: เงินทุนสะสมอื่น ๆ

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ประเภท / จำนวน / ที่มาและการเก็บรักษา	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์

ตัวชี้วัดที่ 8: บัณฑิตกองทุน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ประวัติส่วนตัว คือ วุฒิ การศึกษา อายุ เพศ ภูมิลำเนา 2. บทบาทหน้าที่	1. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 2. คู่มือนักศึกษา	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร

ประเมินปัจจัยรายบุคคล

ตัวชี้วัดที่ 1: จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

ตัวชี้วัดที่ 2: จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

ตัวชี้วัดที่ 3: วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. วัตถุประสงค์ที่กู้เงิน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

ตัวชี้วัดที่ 4: สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. สถานที่ประกอบการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
2. วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ		
3. วัตถุดิบในการประกอบอาชีพ		

ตัวชี้วัดที่ 5: ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

ตัวชี้วัดที่ 6: จำนวนแรงงาน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ประเมินกระบวนการระดับหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 1: การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ	2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจาก
3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชน

ตัวชี้วัดที่ 2: การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ		
3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ		

ตัวชี้วัดที่ 3: ระบบบัญชีกองทุน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้ บัญชีดุลเงินสัจจะ		2. ศึกษาจากเอกสาร
3. ความเป็นปัจจุบัน		
4. ผู้จัดทำ		
5. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ		

ตัวชี้วัดที่ 4: กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

• การรับสมัคร

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1.1 ช่วงเวลาในการรับสมัคร	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
2.1 ค่าธรรมเนียมการสมัคร	2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	2. สัมภาษณ์จากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน
3.1 ขั้นตอนการรับสมัคร		3. ศึกษาจากเอกสาร
4.1 คุณสมบัติผู้สมัคร		
5.1 ปัญหาอุปสรรค		

• การหมดสมาชิกภาพ

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. การหมดสมาชิกภาพ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์จากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร

• ประเภทสมาชิก

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. การกำหนดประเภทสมาชิก	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์

• การทำทะเบียนสมาชิก

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
2. ปัญหาอุปสรรค	2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัดที่ 5: กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

● ขั้นตอนการขอกู้

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ขั้นตอนการขอกู้	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
2. เอกสารประกอบการขอกู้	2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	2. ศึกษาจากเอกสาร
3. ปัญหาอุปสรรค	3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	
	4. เอกสารโครงการการขอกู้	

● ข้อมูลที่ต้องการ

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล		2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
3. ปัญหาอุปสรรค		

● การโอนเงินให้ผู้กู้

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ขั้นตอนการโอนเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
2. ปัญหาอุปสรรค	2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	2. ศึกษาจากเอกสาร
	3. หลักฐานการโอนเงิน	

● การรับชำระหนี้

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ขั้นตอนในการชำระหนี้	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
2. ปัญหาอุปสรรค	2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งคืนเงินกู้	
	3. เอกสารในการส่งเงินคืน	

ตัวชี้วัดที่ 6: การส่งเสริมการใช้เงินกู้

● การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ผู้แนะนำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
2. ประเด็นในการแนะนำ	2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	
3. วิธีการแนะนำ		
4. จำนวนครั้งในการแนะนำ		

● การช่วยหาตลาด

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ผู้ที่ช่วยหาตลาด 2. วิธีการในการส่งเสริมการตลาด 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	2. สัมภาษณ์

ตัวชี้วัดที่ 7: การจัดสรรผลประโยชน์

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. สัดส่วนในการจัดสรร	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัดที่ 8: การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนครั้งในการตรวจสอบ 4. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1. สัมภาษณ์

ตัวชี้วัดที่ 9: การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้าร่วมเครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วมเครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างเครือข่าย 6. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมีส่วนร่วม

ประเมินกระบวนการรายบุคคล

ตัวชี้วัดที่ 1: การใช้จ่ายเงินกู้

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. รายละเอียดของการใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัดที่ 2: การหาความรู้เพิ่มเติม

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สังเกตจากการเสวนา ตามแบบ บร.6

ตัวชี้วัดที่ 3: การหาตลาด

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยหรือแนะนำในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์

ตัวชี้วัดที่ 4: การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. การจัดทำบัญชี (มี / ไม่มี) 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำการจัดทำบัญชี	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

การประเมินผลผลิตระดับหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 1: จำนวนสมาชิกกองทุน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันที่เริ่มก่อตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการ เพิ่มขึ้น / ลดลง 3. เหตุที่สมาชิก เพิ่มขึ้น / ลดลง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตัวชี้วัดที่ 2: จำนวนผู้ได้เงินกู้

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้กู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติกู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้จำแนกตามแบบ บร.4 ข้อ 5	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

ตัวชี้วัดที่ 3: ยอดเงินให้กู้

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ยอดเงินที่ผู้มาขอกู้และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติจำแนกตามแบบ บร.4 ข้อ.5	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

ตัวชี้วัดที่ 4: จำนวนผู้ชำระคืน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนตามกำหนด 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้ชำระคืนตามกำหนด 3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้กู้ไม่ชำระคืนตามกำหนด	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

ตัวชี้วัดที่ 5: ยอดเงินที่มีการชำระคืน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ยอดเงินกู้ที่มาชำระคืนตามกำหนด 2. จำแนกเป็นเงินสด ,ดอกเบี้ย, ค่าปรับ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

ตัวชี้วัดที่ 6: กองทุนสะสม

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ยอดเงินกองทุนสะสม	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
2. การใช้ประโยชน์จากกองทุนสะสม	2. บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม	2. ตรวจสอบ

ตัวชี้วัดที่ 7: การใช้เงินตามวัตถุประสงค์

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนผู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1. ผู้ตรวจสอบ	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
2. จำนวนผู้ที่ไม่ได้ใช้เงินตามวัตถุประสงค์		
3. เหตุผลที่ไม่ได้ใช้เงินตามวัตถุประสงค์		

ตัวชี้วัดที่ 8: ทักษะคิดของชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ทักษะคิดต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิง บวก / ลบ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.9
2. ทักษะคิดต่อกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทในเชิง บวก / ลบ	2. สมาชิกและประชาชนในหมู่บ้าน	2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตัวชี้วัดที่ 9: การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น	1. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน	1. รายงานการปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน
2. กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น		
3. ปัจจัยที่เกิดองค์กรเครือข่าย		

ตัวชี้วัดที่ 10: การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ประสบการณ์ / การเรียนรู้จาก การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน 2. ประสบการณ์ / การเรียนรู้จาก การเป็นสมาชิกกองทุน หมู่บ้าน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.10

ตัวชี้วัดที่ 11: ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยง ตัวเองได้ 7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ ปรองดองกัน 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม / เสวนาสมาเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหา ชุมชน	1. สมาชิกและชาวบ้าน ประชาชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 และ บร.7 (จากข้อมูลดิบ 23 คราวเรือน)

ประเมินผลผลิตรายบุคคล

ตัวชี้วัดที่ 1: ผลผลิตที่ได้ตามวัตถุประสงค์

● ผลโดยตรง

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต

● ผลโดยอ้อม

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ประสิทธิภาพ 2. การยอมรับจากชุมชน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตตามแบบ บร.10

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

วิธีที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. การสังเกตและบันทึก เป็นการสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะ ร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
2. การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนกลุ่มรวมไปถึงประชาชนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ ได้แก่ บร.3 บร.9 เป็นต้น
3. การออกแบบสอบถาม ซึ่งใช้ในการเจาะลึกข้อมูลของครอบครัวเพื่อศึกษาถึงสถานะทั่วไปของแต่ละครอบครัว ได้แก่ บร.1 บร.2 เป็นต้น
4. การจัดเวทีชาวบ้าน เป็นการจัดเวที ในหลาย ๆ เวทีด้วยกัน เช่น การจัดเวทีบริหาร การจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดเวทีผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ได้แก่ บร.11

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้ประเมินมีข้อปฏิบัติดังนี้

1. ดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และประชาชน หมู่บ้านเขาพระ
2. ทำการสังเกตการพฤติกรรมของประชาชนในหมู่บ้าน ว่าคนเหล่านั้นมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไรบ้าง
3. การสัมภาษณ์แบบสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาตัวชี้วัดตามเข้มแข็งของหมู่บ้าน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการ 2 วิธี ดังนี้

1. วิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น ประวัติดความเป็นมาของชุมชน / หมู่บ้าน ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน นามาสรรูปความ
2. วิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลได้เป็นตัวเลข และต้องใช้สถิติดังต่อไปนี้ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าสำหรับข้อมูล ประเภทความเข้มแข็งของชุมชน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาพระ เขียนขึ้นเพื่อเชื่อมโยงไปยังวัตถุประสงค์ของการประเมินในภาพรวมของ CIPP Model และสรุปผลเพื่อทราบการบรรลุวัตถุประสงค์ของสารนิพนธ์ ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

การประเมินบริบทชุมชน เป็นการประเมินเพื่อใช้ประกอบการคาดการณ์ถึงผลการดำเนินโครงการ โดยพิจารณาบริบทระดับประเทศและบริบทระดับท้องถิ่นที่อยู่ในหมู่บ้านเขาพระ

1. บริบทระดับประเทศ

การประเมินโดยภาพรวมของบริบทระดับประเทศ จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ เช่น ความยากจนของประเทศ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ สภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบัน ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท และค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ความยากจนของประเทศ

โดยภาพรวมอาชีพหลักของประชากรทั่วประเทศ ส่วนใหญ่ คือ อาชีพเกษตรกรรม ราคาขายผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรต่ำ ในขณะที่ต้นทุนในการผลิตสูง เช่น ราคาน้ำมัน ยาปราบศัตรูพืช ปัจจุบันเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีทางชีวภาพในการดำเนินการเพื่อให้เกิดผลในการใช้สูงสุด และความช่วยเหลือต่าง ๆ จากรัฐบาลมักจะล่าช้ากว่าจะดำเนินการถึงชาวบ้าน ผลผลิตของเกษตรกรก็ตกไปอยู่กับพ่อค้าคนกลางแล้ว ด้วยสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้เกษตรกรมีฐานะยากจน เกิดหนี้สินนอกระบบ ดอกเบี้ยสูง ทำให้เกษตรกรต้องแบกรับภาระหนี้สินล้นตัว เกิดปัญหาขึ้นต่าง ๆ ตามมา ดังที่พบเห็นกันในปัจจุบัน

(2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้มีความเข้มแข็ง พร้อม ๆ กับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SMEs รายใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้อันเป็นฐานภาษีให้กับประเทศในระยะยาว

(3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศหลายฝ่ายมองว่าเกิดจากการไม่นิยมไทย ส่วนใหญ่นิยมผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ ที่มีราคาแพงคนส่วนใหญ่นิยมซื้อของสินค้า ไม่เน้นคุณภาพของสินค้า ซึ่งบางครั้งสินค้าที่ผลิตในประเทศไทย คุณภาพดีกว่าของต่างประเทศ เป็นต้น ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มองว่า รัฐบาลหรือผู้นำฝ่ายต่าง ๆ เป็นเพียงผู้เขียนนโยบายเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องนี้รัฐบาลควรจะให้ความสำคัญกับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรกร และหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์อย่างเป็นรูปธรรมให้มากกว่านี้

(4) สภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบัน

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมของสังคมในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงก้าวไกลมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเมือง การปกครอง ครอบครัวยุคใหม่ และเทคโนโลยี การอุปถัมภ์ ความเชื่อและการให้คุณค่าทางพฤติกรรมและการศึกษาโครงสร้างสังคมไทย สร้างขึ้นมาบนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมดั้งเดิม และระบบเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรม ซึ่งไม่สามารถทำหน้าที่ได้เหมาะสมกับสภาวะทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และข้อมูลข่าวสารท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงปรับตัวของระบบต่างๆ ในสังคมไทย จึงไม่ได้สัดส่วนกับการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดภาวะยุ่งยากสับสนที่เรียกว่า การปรับตัวไม่ทันกันของวัฒนธรรม (Cultural lag) นำไปสู่ความไม่โปร่งใส และยุ่งยากสับสนในสังคม (Disorganization) ซึ่งแสดงออกด้วยการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ความอ่อนแอของชุมชนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน

ระบบความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์ - ผู้ได้รับการอุปถัมภ์ (patron - client relation) และการจัดลำดับชั้น (Hierarchy) จัดระเบียบสังคมไทย เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความเสมอภาค โดยเฉพาะในการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ไม่ว่าจะด้านเศรษฐกิจ การเมืองหรือสังคม

ผู้นำในกลุ่มอุปถัมภ์มักจะเป็นบุคคลที่มีอำนาจทางการเมือง ระบบราชการ ธุรกิจหรือแม้ชาวบ้านที่ร่ำรวยและพ่อค้าในท้องถิ่น ผู้นำเป็นผู้ทำหน้าที่จัดสรรผลประโยชน์และให้การพิทักษ์คุ้มครอง แก่ผู้ได้รับการอุปถัมภ์ ขณะที่ผู้ได้รับการอุปถัมภ์จะมอบความจงรักภักดีและปฏิบัติตามความต้องการของผู้นำเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้นำ ความผูกพันนี้ยังมั่นคงอยู่ตราบไคที่ความสัมพันธ์

นั้นยังเอื้อประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่ายผู้นำมักไม่กระจายอำนาจการตัดสินใจ การดำเนินงานมีลักษณะเป็นคำสั่งจากเบื้องบนไม่มีการอธิบายถึงเหตุผลประกอบอย่างชัดเจน

กลุ่มการเมืองในสังคมไทยจึงมักไม่มีการจัดตั้งโดยอุดมการณ์หรือหลักการที่แน่นอน ชัดเจนหากแต่เป็นระบบแห่งความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงชนชั้นนำและผู้นำเข้ากับกลุ่มการเมืองฝักฝ่าย ผู้นำกลุ่มย่อย ผู้มีอิทธิพล นายทุน เป็นต้น ที่รวมตัวกันขึ้นเป็นระบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์มีความซับซ้อนประปรายมากยิ่งขึ้น เมื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจมีลักษณะแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในรูปการค้าและการเงินชัดเจนมากยิ่งขึ้น และวางอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์เฉพาะหน้ามิใช่บนหลักการและกฎเกณฑ์ทำให้กลุ่มการเมือง มีลักษณะอ่อนไหวแปรเปลี่ยนตามสภาวะการและผลประโยชน์ที่เปลี่ยนไปตลอดเวลา ผู้นำไม่กล้าตัดสินใจอย่างเฉียบขาดตามหลักการ หากจำเป็นต้องใช้วิธีการประนีประนอม

นอกจากนั้นประชาชนส่วนใหญ่ยังใช้สิทธิเลือกตั้ง ในลักษณะประชาธิปไตยแบบพึ่งพาซึ่งเป็นการเลือกบุคคลเพื่อหวังให้ทำหน้าที่ เป็นที่พึ่งทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนทุกเรื่องขาดจิตสำนึกสาธารณะในการมีส่วนร่วมทางสังคม การเมือง และการตรวจสอบ

ระบบการศึกษา คนไทยได้ถูกสอนให้คิดและถูกสอนให้จำ บทบาทครูเป็นเพียงผู้ถ่ายทอดเนื้อหาบทเรียนและไม่ยัคนักเรียนเป็นศูนย์กลางซึ่ง ไม่เหมาะสมกับสภาวะปัจจุบันที่โลกมีความซับซ้อนเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง รวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารท่วมท้นทั้งจริงและเท็จ ทั้ง มีประโยชน์และโทษ จึงต้องมีความสามารถสูงทาง การคิดหลายประเภท เช่น ความยืดหยุ่นทาง

ความคิด ความคิดริเริ่มสร้าง สรรค์ ความคิดแบบสอบสวนมีข้อสงสัยขอทราบหรือหา เห็น ความคิดเชิงเหตุผลถ้าเราสอนให้เด็กคิดเป็น เราจะได้ประชากรจบชั้นประถมศึกษาที่มีคุณภาพดีกว่าเดิม

(5) ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ข้างพระราชาราชฎี กล่าวถึงภาระหนี้กองทุนฟื้นฟู ในหนังสือพิมพ์ “ผู้จัดการ” ซึ่งภาระหนี้กองทุนฟื้นฟู ผลจากการปิดสถาบันการเงินถาวร และการปิดธนาคารเพิ่มเติม ตลอดจนการยึดธนาคารเอกชนมาเป็นธนาคารของรัฐแล้วขายให้กับต่างชาติเป็นเหตุให้ต้องรับภาระทั้งหลาย แทนที่จะให้กิจการเหล่านั้นค่อย ๆ ฟื้นตัว เมื่อรับภาระมาแล้วความเสียหายจะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายและมาตรการที่นำไปใช้ ถ้าหากนโยบายผิดพลาดหรือไม่โปร่งใส ย่อมเกิดความเสียหายมากขึ้น

คนไทยมักขี้ลืม ดังนั้นจึงต้องทบทวนความทรงจำกันบ้างว่าในรัฐบาลก่อนนั้น ได้ออกพระราชกำหนดฉบับ ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้ยืมเงินจำนวน 500,000 ล้านบาท

บาท เพื่อให้หนี้กองทุนฟื้นฟู ซึ่งก็คือโอนหนี้ของกองทุนฟื้นฟูมาเป็นหนี้ของรัฐบาลและให้ประชาชนทั่วประเทศต้องรับผิดชอบนั่นเอง ถึงวันนี้หนี้ดังกล่าวก็ยังไม่ได้ชำระ

(6) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ ประชาชนในท้องถิ่นมองว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเริ่มที่ตัวเราก่อน แล้วสอนลูกหลานให้เขาค่อยปลูกฝัง และสำนึกถึงความเป็นไทยไป ทีละน้อย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะค่อย ๆ ซึมซับอยู่ในจิตใจของเขาตลอดไป เพราะทุกคนเชื่อว่าถ้าจะให้ใครทำอะไรให้เรา หรือเปลี่ยนแปลงอะไรก็ตามต้องเริ่มที่ตัวเราก่อนเป็นลำดับแรก

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านเขาพระ

หมู่บ้านเขาพระ หมู่ 9 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

บ้านเขาพระเป็นหมู่บ้านที่ก่อตั้งมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2490 หรือเมื่อ 55 ปีที่ผ่านมา ซึ่งอพยพมาจากบ้านกลางดง มาตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มแรกพร้อมลูกหลานประมาณ 4-5 หลังคาเรือน และในเวลาต่อมาได้เรียกชื่อหมู่บ้านว่า บ้านเขาพระ ในครั้งที่ตั้งหมู่บ้านใหม่ ๆ บ้านเขาพระยังนับรวมเป็นหมู่ 7 คือบ้านกลางดง จนถึงปี พ.ศ. 2520 ได้เปลี่ยนเป็นหมู่ 9 บ้านเขาพระตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ลักษณะทำเลที่ตั้งบ้านเขาพระจะเป็นที่ราบสูง ทิศใต้ของหมู่บ้านติดกับภูเขาสูงกว่าระดับน้ำทะเล 185 เมตร มีสภาพดินที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะกับการประกอบอาชีพการเกษตร ปลูกพืชพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ในปัจจุบันป่าไม้ และพื้นที่สาธารณะไม่มีเหลืออยู่เลย เพราะพื้นที่ในปัจจุบันเป็นพื้นที่ทำการเกษตร และเป็นพื้นที่อยู่อาศัย บ้านเขาพระอยู่กันแบบกระจายกันอยู่ และอยู่แบบกลุ่มเครือญาติ พื้นที่ของหมู่บ้านส่วนมาก จะเป็นพื้นที่ทำสวน ทำการเกษตรเกือบทั้งหมด บ้านเขาพระมีพื้นที่ทั้งหมด 2,934 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร 2,500 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัย 434 ไร่

สภาพปัจจุบัน

ปัจจุบันบ้านเขาพระ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ ทำสวน อาชีพรองลงมาคืออาชีพ รับจ้าง ประชาชนนับถือศาสนาพุทธ มีประชาชนทั้งหมด 46 ครัวเรือน รวมประชากรทั้งหมด 176 คน เป็นชาย 87 คน และหญิง 89 คน มีพื้นที่ทั้งหมด 2,500 ไร่ และมีรายละเอียดเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำนวนตามลักษณะของประชากร

ประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	87	49.4
หญิง	89	51.6
รวม	176	100

จากตารางที่ 1 จำนวนประชากรในหมู่บ้านเขาพระ มีประชากรทั้งสิ้น 176 คน เป็นเพศชาย 87 คน คิดเป็นร้อยละ 49.4 และเพศหญิง 89 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1 วัน - 3 ปีเต็ม	6	5.7
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	5	4.8
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	6	5.7
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	5	4.8
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	11	10.5
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	55	52.4
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	9	8.6
60 ปี 1 วันขึ้นไป	8	7.6
รวม	105	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าประชากรในหมู่บ้านเขาพระที่มีอายุระหว่าง 18 ปี - 50 ปีเต็ม 55 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 รองลงมาได้แก่ผู้ที่มีอายุ 60 ปี 1 วันขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7.6 และกลุ่มอายุ 3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็มน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 4.8

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	15	48.4
มัธยมศึกษา	11	35.5
นักศึกษาผู้ใหญ่	4	12.9
สูงกว่ามัธยม	1	3.2
รวม	31	100

จากตารางที่ 3 แสดงว่าประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4 รองลงมาได้แก่กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 และกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 3.2

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ทำสวน	28	60.9
ค้าขาย	3	6.5
รับราชการ	5	10.9
รับจ้าง	10	21.7
รวม	46	100

จากตารางที่ 4 แสดงว่าประชากรส่วนใหญ่ในหมู่บ้านเขาพระ ประกอบอาชีพทำสวน จำนวน 28 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 60.9 รองลงมาได้แก่ อาชีพรับจ้าง 10 ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ 21.7 และประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 3 ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ 6.5

ตารางที่ 5 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่ง

แหล่งน้ำ	การใช้น้ำ		
	ตลอดปี	ไม่ตลอดปี	รวม
ประปาหมู่บ้าน	1	-	1
บ่อน้ำบาดาล	19	-	19
สระน้ำ	10	-	10
รวม	30	-	30

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ประชากรในหมู่บ้านเขาพระ จะไม่ขาดแคลนน้ำในการประกอบอาชีพทางการเกษตร เนื่องจากปริมาณการใช้น้ำจากบ่อน้ำบาดาลใช้ได้ตลอดปีจำนวน 19 บ่อ นอกจากนั้น การใช้น้ำจากสระน้ำที่ใช้ได้ตลอดปีมีจำนวน 10 สระ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนที่ดินที่ทำ การเกษตรของชาวบ้านเขาพระปริมาณน้ำจากสระน้ำเพียงพอ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของที่ดินทำกินจำแนกตามการถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดิน	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
1-5 ไร่	2	13.3
6-10 ไร่	4	26.6
11-20 ไร่	2	13.3
21-50 ไร่	6	40.0
51 ไร่ขึ้นไป	1	6.6
รวม	15	100

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามรายได้ต่อปี

รายได้	จำนวน(ครัวเรือน)	ร้อยละ
1,000 - 5,000 บาท	13	39.4
5,001 - 10,000 บาท 30	5	15.5
10,001 - 20,000 บาท 48	5	15.5
20,0001 30,000 บาท 70	3	9.1
30,001 - 50,000 บาท 16	5	15.15
50,001 - 100,000 บาท	2	6.06
รวม	33	100

4) ด้านวัฒนธรรม

ประชากรในหมู่บ้านเขาพระ นับถือศาสนาพุทธ มีการทำบุญในพิธีกรรมทางศาสนา เช่น วันพระ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสงกรานต์ เป็นต้น หรือเมื่อมีงานบวช พระ งานแต่งงาน หรืองานศพ ชาวบ้านก็จะไปช่วยงานด้วยความเต็มใจ ประชาชนถือศีล 5 ทุก ๆ วันพระ

5) ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ประชากรในหมู่บ้านเขาพระมีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ☐ ด้านการแพทย์ไทย โดยนำสมุนไพร ไทยมารักษาโรค เช่น ยาสมุนไพรยาหม้อ
- ☐ ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชนชาวบ้านเขาพระมีการคัดเลือกคณะกรรมการ

กองทุนหมู่บ้าน และประธานกองทุนหมู่บ้าน เพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเขาพระและจัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านด้วยความร่วมมือกันเป็นอย่างดี

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาพระ โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากการที่ได้เข้าทำงานและจากการสังเกต พบว่าชาวบ้านมีความร่วมมือและตื่นตัวให้ความสนใจกับโครงการ

นี้เป็นอย่างมาก แต่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องของ ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับระเบียบต่าง ๆ เท่าที่ควร และเมื่อระยะเวลาผ่านไป คณะกรรมการกองทุนตลอดจนสมาชิกในหมู่บ้านเขาพระเริ่มมีความเข้าใจในระเบียบกองทุนหมู่บ้านยิ่งขึ้น

2) เงิน 1 ล้านบาทนั้น ประชาชนทุกคนในหมู่บ้านเขาพระ เข้าใจว่าเงินดังกล่าวไม่ได้อยู่ในมือใครคนใดคนหนึ่ง แต่ทุกคนเป็นเจ้าของเงินร่วมกันในการเก็บรักษาและใช้ประโยชน์เพื่อให้เงินจำนวนดังกล่าวคงอยู่ตลอดไป และยังส่งเสริมให้เกิดการออมทรัพย์

ข้อเด่นของเงิน 1 ล้านบาทก็คือ เป็นเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านช่วยให้ประชาชนมีเงิน ลงทุนในการทำอาชีพเสริมที่นอกเหนือจากการทำเกษตรกรรมและยังช่วยให้คนในหมู่บ้านมีงานทำไม่ต้องไปหางานทำนอกพื้นที่ ข้อด้อยของเงิน 1 ล้านบาท คือประชาชนที่กู้เงินกองทุนไปแล้วไม่มีเงินใช้คืน ตามระยะเวลาที่กำหนดก็จะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินให้กับประชาชน

3) คณะกรรมการหมู่บ้านเขาพระ มีส่วนช่วยในการณรงค์ให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและมีส่วน ผลักดันให้ชาวบ้านเกิดความรู้ความเข้าใจ และยังได้รับความไว้วางใจ และพอใจกับความโปร่งใสในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเขาพระ

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่าได้ดำเนินการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้านเขาพระ ประเด็นที่พิจารณาคือ การหาผู้ค้ำประกัน ผู้ที่มีฐานะปานกลางขึ้นไปจะไม่เกิดปัญหา แต่จะประสบปัญหามากสำหรับผู้มีฐานะยากจนในการหาบุคคลค้ำประกัน

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่าผู้ที่รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องดังกล่าวทุกคนจะมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา ส่วนเงินฝากที่จะที่ผู้กู้จะต้องนำมาฝากทุกเดือนนั้น เมื่อผู้กู้ส่วนใหญ่นำเงินมาส่งตามกำหนด ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องก็จะนำเงินจำนวนดังกล่าวไปฝากธนาคารที่เปิดบัญชีไว้ และสามารถตรวจสอบสมุดบัญชีได้

3) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ทางคณะกรรมการหมู่บ้านเขาพระได้มีการเรียกประชุมสมาชิกผู้กู้ เพื่อแจ้งเตือนถึงกำหนดการชำระคืนเงินกู้แก่สมาชิกให้ทราบล่วงหน้า 1 เดือนเพื่อความสะดวกในการทำงานของทางคณะกรรมการและผู้กู้ในกรณีที่ส่งจ่ายเงินคืนเข้าบัญชีเงินต้น

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

1) จำนวนผู้ได้กู้ เนื่องจากบ้านเขาพระเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก มีประชากรในหมู่บ้านน้อย ผู้ที่เสนอโครงการขอกู้มีเพียง 18 รายเท่านั้น ดังนั้นการอนุมัติเงินกู้ จึงทำได้โดยง่าย

2) ขอดเงินให้กู้พบว่าคณะกรรมการพิจารณาได้โดยง่ายเพราะว่าจำนวนผู้ขอกู้น้อย เงินกองทุนยังคงเหลือจำนวนมาก ทำให้ประชาชนในชุมชนได้เงินกู้ตามจำนวนที่ต้องการ ทำให้มีการขยายอาชีพ มีการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

3. ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

3.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่าผู้กู้ส่วนใหญ่มีฐานะยากจนที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้านเขาพระ เนื่องจากอัตรารดอกเบี่ยสูงกว่าการกู้เงินนอกระบบและการกู้ส่วนใหญ่ก็เพื่อนำเงินดังกล่าวไปลงทุนทำอาชีพทำสวนและใช้หนี้เงินกู้นอกระบบที่อัตรารดอกเบี่ยแพงกว่าการกู้เงิน จากกองทุนหมู่บ้านเขาพระ ดังรายละเอียดเสริมต่อไปนี้

ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว มีค่อนข้างน้อยในการหารายได้เพิ่มเติมขึ้นทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติมีน้อยมาก ผู้กู้บางส่วนยังเป็นหนี้สินกับนายทุนนอกระบบอีกมาก และอาชีพหลักของผู้กู้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพซึ่งทำให้รายได้มีความไม่แน่นอนประสบการณ์ประกอบอาชีพของผู้กุนั้นส่วนใหญ่จะมีมากเฉพาะอาชีพด้านการเกษตร

3.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

3.2.1 จำนวนเงินที่กู้มาได้

จุดเด่น จำนวนเงินที่ได้จากการกู้เงินของกองทุนหมู่บ้านเขาพระ พบว่าส่วนใหญ่ นำเงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ สร้างงานให้กับชุมชน

จุดด้อย ผู้กุนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่เสนอขอู้ เช่น นำเงินไปใช้หนี้สินนายทุนนอกระบบและนำเงินไปใช้ตามชีวิตประจำวันมากกว่า

3.2.2 กำลังการทำงาน

จุดเด่น ชาวบ้านมีความขยันในการประกอบอาชีพของตนเอง มีการพัฒนาอาชีพให้ดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

จุดด้อย ในแต่ละครอบครัวมีแรงงานไม่เพียงพอกับพื้นที่ในการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมที่มีมากทำให้ขาดแคลนแรงงาน จึงต้องมีการจ้างแรงงานจากแหล่งอื่นเพิ่ม

3.2.3 เทคนิควิธีการทำงาน

จุดเด่น ชาวบ้านมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีการนำเทคนิคใหม่ๆมาใช้ในการประกอบอาชีพ

จุดด้อย ชาวบ้านขาดความชำนาญ ไม่มีประสบการณ์ในการนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้

3.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

กระบวนการวิธีทำงานที่ดี และถูกต้อง และการจัดลำดับขั้นตอนของงานในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสมปานกลาง เนื่องจากผู้มีส่วนใหญ่ นำเงินไปใช้หนี้ในระบบ ทำให้ไม่มีเงินสำหรับไปใช้ในการพัฒนาอาชีพอย่างแท้จริง คนที่ทำงานได้ทำด้วยความตั้งใจ และขยันหมั่นเพียร การหาวัตถุดิบที่เหมาะสมเพื่อประหยัดต้นทุนมีน้อยมาก การทำบัญชีของผู้ดูแลรายส่วนใหญ่ ไม่ได้ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายการวิเคราะห์ประเมินต้นทุนกำไรของผู้ดูแลไม่ได้กระทำอย่างสม่ำเสมอการหาตลาดที่เหมาะสม ผู้ดูแลได้กระทำอย่างเหมาะสมน้อย

3.3.1 การทำบัญชี

จุดเด่น คือ กรรมการที่ทำบัญชีมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

จุดด้อย คือ กรรมการที่ทำบัญชีไม่มีความรู้เกี่ยวกับหลักการทำบัญชี

3.3.2 การหาตลาด

จุดเด่น คือ มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อผลผลิตทางการเกษตรถึงในสวน

จุดด้อย คือ พ่อค้าคนกลางรับซื้อผลผลิตในราคาต่ำ แต่ในขณะเดียวกันเกษตรกรต้องใช้ต้นทุนในการผลิตสูง

3.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ผู้มีการพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ เพิ่มรายได้ให้กับตนเองในครอบครัว

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่ กิจกรรมของผู้ดูแลขยายขึ้นมาก เนื่องจากการทำกิจกรรมประสบความสำเร็จภายหลังได้รับเงินกู้ผู้ดูแลได้ทำกิจกรรมด้วยเทคนิควิธีและกระบวนการวิธีการทำงาน ที่ดีขึ้นกว่าเดิม อันเนื่องมาจากการได้เรียนรู้ ภายหลังได้รับเงินกู้ชีวิตของผู้ดูแลและครอบครัวมีสภาพดีขึ้นมากอันเนื่องมาจาก กิจกรรมของผู้ดูแลดีขึ้น

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่ สมาชิกคนอื่นบางคนในหมู่บ้านหรือบุคคลนอกหมู่บ้าน ได้รับความรู้เพิ่มเติมเล็กน้อยจากกิจกรรมของผู้ดูแลที่สำเร็จและนำไปทำตาม ผู้ดูแลสามารถพึ่งตนเองได้ดีขึ้นเล็กน้อยกว่าเมื่อก่อนเช่นมี การปรึกษาหารือกันผู้ดูแลมีศักยภาพมากขึ้นที่จะทำกิจกรรมนี้หรือกิจกรรมอื่นอย่าง เข้มแข็งและยั่งยืนสมาชิกของครอบครัวผู้ดูแลและเครือญาติหวนกลับมาสู่ท้องถิ่นบ้างเล็กน้อย จากที่เคยไปทำงานหาเงินที่อื่นก่อนหน้านี้นี้

การทดลองในหน่วยระบบ B

เนื่องจากอาชีพหลักของชาวบ้านเขาพระ คือ การประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม ซึ่งขึ้นชื่อในเรื่องของผลไม้ ไม่ว่าจะเป็นน้อยหน่า ข่า โปด ลิ้นจี่ เป็นสินค้าที่สร้างชื่อเสียง ให้กับหมู่บ้าน

3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเขาพระสรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพทำสวนน้อยหน่า ปักจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ รายได้ดี และสภาพภูมิประเทศเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชและปักจัญนำเข้าเป็นสินค้าขึ้นชื่อของตำบล

3.2 อาชีพทำไร่ข้าวโพด ปักจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งการขายฝักสด หรือแม้กระทั่งขายเมล็ดพันธุ์ ปักจัญมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นน้ำนมข้าวโพด

3.3 อาชีพทำสวนลิ้นจี่ ปักจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ สร้างรายได้หมุนเวียนให้กับครอบครัวต่อจากฤดูกาลทำสวนน้อยหน่า

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 เพื่อศึกษาและทราบถึงกระบวนการของการดำเนินงาน และการจัดการเกี่ยวกับเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ได้กำหนดไว้หรือไม่

4.1.1) การเกิดกองทุนหมู่บ้าน พบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านเขาพระ

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาทพร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง ซึ่งชาวบ้านเองก็มีความกระตือรือร้นในเรื่องดังกล่าวอย่างมาก ในการที่จะกู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะนำเงินกู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันให้ดีขึ้นกว่าเดิม

4.1.2) ระบบบริหารกองทุน พบว่า ชาวบ้านมีส่วนร่วมอย่างมากในการพัฒนาระบบการบริหาร ด้วยการค่อย ๆ เรียนรู้ระบบการบริหารไปเรื่อย ๆ โดยมีบทเรียนจริงที่จะใช้ทดสอบความรู้ความเข้าใจในระบบการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านได้รับการถ่ายทอดมา ซึ่งมีชาวบ้านในหมู่บ้านเป็นผู้ตรวจสอบการดำเนินงาน และการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.1.3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า การที่รัฐบาลส่งเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 1 ล้านบาทมาให้แต่ละหมู่บ้านดูแลและบริหารงานกันเองนั้น โดยมีหน่วยงานของรัฐมาคอยเป็นที่ปรึกษาให้นั้น ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ การปรับตัวในการพัฒนาเพื่อที่จะให้ตัวเองอยู่รอด และกองทุนหมู่บ้านคงอยู่ตลอดไป

4.1.4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ลงมาสู่หมู่บ้าน จะช่วยให้เกษตรกรไม่ต้องไปกู้เงินจากนอกระบบด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แพงกว่า เมื่อไม่ต้องกู้เงินมาลงทุนด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แพงแล้ว ก็จะทำให้มีเงินเหลือจากการลงทุนมากขึ้นในการพัฒนาอาชีพ และหารายได้เสริมได้ง่ายกว่าเดิม โดยเฉพาะเมื่อเศรษฐกิจดีสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านก็ดีขึ้นไปด้วย

4.1.5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า เมื่อประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประชาชนมีอาชีพมีรายได้ สามารถเลี้ยงตนเอง และครอบครัว ได้ก็จะส่งผลให้คนรักบ้านเกิดไม่ทิ้งถิ่นฐานไปทำงานในเมือง โดยปล่อยให้ทรัพยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นต้อง สูญหายไปกับกาลเวลา

4.2 เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัจจัยด้านบวก ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และปัจจัยในด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแนวทางการแก้ไขปัญหา

4.2.1) ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับหมู่บ้านนั้น ช่วยกระตุ้นขวัญและกำลังใจในการทำงานของเกษตรกรในการทำงาน เนื่องจากรัฐยังให้ความสำคัญกับประชาชนในระดับล่างช่วยลดปัญหาการกู้เงินนอกระบบ และจะช่วยลดปัญหาการถูกเอาเปรียบจากนายทุนเงินกู้ที่คิดดอกเบี้ยแพงกว่ากองทุนหมู่บ้านเมื่อประชาชนกู้เงินด้วยอัตราดอกเบี้ยต่ำก็จะทำให้เมื่อถึงฤดู การเก็บเกี่ยวแล้วประชาชนยังเหลือเงินมากกว่าเดิม หลังจากหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และให้หนี้เงินกู้แล้ว

4.2.2) ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

เงินที่ได้มาง่าย ๆ มักจะถูกมองข้ามเรื่องของการให้ความสำคัญในการชำระคืน และนำไปใช้ในทางที่ผิดเมื่อถึงกำหนดการชำระคืน ผู้กู้บางรายมักจะไม่ให้ความสำคัญกับการชำระคืน เนื่องจากถือเป็นเงินที่รัฐบาลให้ใช้แล้วมักจะไม่นับคืน

4.3 เพื่อวิเคราะห์สภาพ ศักยภาพ ความเข้มแข็ง และความต้องการของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเรื่องเงินกองทุนหมู่บ้าน

4.3.1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติกำหนดพบว่า ประชาชนทุกคนในหมู่บ้านเขาพระ ประกอบอาชีพสุจริต มีรายได้พอเพียง สำหรับครอบครัว ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ชุมชนและสังคม ตลอดจนทำให้ตนให้เป็นประโยชน์ กับส่วนรวม

4.3.2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ประชาชนเขาพระ หมู่ที่ 9 ตำบลกลางดง อำเภอ ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้รับปัจจัยขั้น พื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตเกือบครบทุกอย่างทั้งระบบไฟฟ้าประปา โทรศัพท์ ถนน ฯลฯ ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในระดับหนึ่งชุมชนปราศจากโจร ผู้ร้ายและปลอดภัยเสพติด และอยากให้ทางภาครัฐ ช่วยเหลือในเรื่องราคาของผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้นกว่าปัจจุบัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองบ้านเขาพระ หมู่ 9 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 เพื่อศึกษากระบวนการของการดำเนินงานในหมู่บ้าน เรื่องการจัดการเกี่ยวกับเงินกองทุนหมู่บ้าน ว่าบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติที่ได้กำหนดไว้หรือไม่

1.2 เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ของหมู่บ้าน พร้อมกับทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านว่าเป็นอย่างไรเกี่ยวกับเงินกองทุนหนึ่งล้านบาท

1.3 เพื่อวิเคราะห์สภาพ ศักยภาพ ความเข้มแข็ง รวมไปถึงความต้องการของหมู่บ้านในเรื่องของเงินกองทุนหมู่บ้าน ที่รัฐบาลจัดสรรให้

1.4 เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัจจัยด้านบวกในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนปัจจัยในด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหา

2. วิธีการดำเนินการ

2.1 ศึกษาทำความเข้าใจ ปรึกษา วัตถุประสงค์และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในหมู่บ้าน ที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ปฏิบัติอยู่

2.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามแบบ บร. 1 – บร. 12 โดยการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การสังเกต

2.4 วิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้โดยใช้ CIPP Model

2.5 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ นำมาจัดทำสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินการ

3.1 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากการที่ได้เข้าทำงาน และจากการสังเกต พบว่าชาวบ้านมีความร่วมมือและตื่นตัวให้ความสนใจกับโครงการนี้เป็นอย่าง

มาก แต่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องของ ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับระเบียบต่าง ๆ เท่าที่ควร และเมื่อระยะเวลาผ่านไป คณะกรรมการกองทุนตลอดจนสมาชิกในหมู่บ้านเขาพระเริ่มมีความเข้าใจในระเบียบกองทุนหมู่บ้านยิ่งขึ้น

3.2 เงิน 1 ล้านบาทนั้น ประชาชนทุกคนในหมู่บ้านเขาพระ เข้าใจว่าเงินดังกล่าวไม่ได้อยู่ในมือใครคนใดคนหนึ่ง แต่ทุกคนเป็นเจ้าของเงินร่วมกันในการเก็บรักษาและใช้ประโยชน์เพื่อให้เงินจำนวนดังกล่าวคงอยู่ตลอดไป และยังส่งเสริมให้เกิดการออมทรัพย์

ข้อเด่นของเงิน 1 ล้านบาทก็คือ เป็นเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านช่วยให้ประชาชนมีเงิน ลงทุนในการทำอาชีพเสริมที่นอกเหนือจากการทำเกษตรกรรมและยังช่วยให้คนในหมู่บ้านมีงานทำไม่ต้องไปหางานทำนอกพื้นที่ข้อด้อยของเงิน 1 ล้านบาท คือประชาชนที่กู้เงินกองทุนไปแล้วไม่มีเงินใช้คืน ตามระยะเวลาที่กำหนดก็จะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินให้กับประชาชน

3.3 คณะกรรมการหมู่บ้านเขาพระ มีส่วนช่วยในการรณรงค์ให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและมีส่วน ผลักดันให้ชาวบ้านเกิดความรู้ความเข้าใจ และยังได้รับความไว้วางใจ และพอใจกับความโปร่งใสในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเขาพระ

3.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ทางคณะกรรมการหมู่บ้านเขาพระได้มีการเรียกประชุมสมาชิกผู้กู้เพื่อแจ้งเตือนถึงกำหนดการชำระคืนเงินกู้แก่สมาชิกให้ทราบล่วงหน้า 1 เดือน เพื่อความสะดวกในการทำงานของทางคณะกรรมการและผู้กู้ในกรณีที่ตั้งจ่ายเงินคืนเข้าบัญชีเงินล้าน อภิปรายผลสรุป ดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านเขาพระ ได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านเขาพระ เกิดจากความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน และชาวในหมู่บ้าน มีส่วนร่วม มีความรู้ ในเรื่องการบริหารจัดการกองทุนเพิ่มมากขึ้น

1.2 การมีปัจจัยต่าง ๆ ในหมู่บ้านเขาพระ ที่ช่วยส่งเสริมในการดำเนินงาน การบริหารจัดการกองทุน เช่นมีพัฒนาการตำบลมาให้ความรู้เพิ่มเติม ในเรื่องเอกสารต่าง ๆ เทคนิคในการเขียนคำขอกู้ รวมทั้งการบริหารจัดการกองทุน

1.3 มีการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านเขาพระ เปิดโอกาสให้สมาชิกในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้จากหมู่บ้านอื่น ๆ บ้างเพื่อนำมาปรับปรุงในหมู่บ้านของตนเอง

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวก

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ประสบการณ์ที่ผ่านมาของประชาชนในหมู่บ้านเขาพระ ส่วนมากจะไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นเวลาจะมีการประกอบอาชีพอะไรก็ตาม จะมีการหาความรู้เพิ่มเติม มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับหมู่บ้านใกล้เคียง

2.1.2 ทางด้านความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้านเขาพระ ต้องมีเพื่อเป็นพลังในการต่อสู้ เพื่อประกอบอาชีพในการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และหมู่บ้านของตนเอง

2.1.3 การสร้างจิตสำนึกในการรับผิดชอบ ในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นส่วนรวมของหมู่บ้าน เพื่อความสำเร็จและความก้าวหน้าในทุก ๆ เรื่อง

2.2. ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 ประชาชนในหมู่บ้านบางรายมีการกู้เงินนอกระบบ ซึ่งมีดอกเบี้ยสูง จึงทำให้ขาดเงินหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ เพราะเงินส่วนใหญ่ต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตในระยะอันสั้นได้

2.2.2 การนำเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้ ซึ่งเป็นจุดบกพร่องของคณะกรรมการที่ต้องดำเนินในบางรายของสมาชิกผู้กู้

2.2.3 ประชาชนในหมู่บ้านที่ทำอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ประสบปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ แต่มีการลงทุนสูง ทำให้เกิดปัญหาการขาดทุน หรือไม่เกิดผลกำไร จึงเป็นผลให้การชำระเงินกู้กองทุนหมู่บ้านมีปัญหาทำให้เกิดการหลีกช้า ในการชำระเงินคืน

2.3. การเกิดองค์กรเครือข่าย การเรียนรู้

บ้านเขาพระ ในปัจจุบันยังไม่มีเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ ที่ผ่านมามีกลุ่มกิจกรรมเกิดขึ้นแต่ไม่ประสบผลสำเร็จเพราะขาดความร่วมมือ ที่สำคัญขาดเงินทุนที่จะนำมาจัดกลุ่มกิจกรรมเพื่อสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ รวมไปถึงขาดความรู้ และทักษะความชำนาญ

2.4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่

2.4.1 คนในหมู่บ้านเขาพระรู้หน้าที่ของตนเอง รักใคร่ สามัคคีกัน

2.4.2 บ้านเขาพระมีผู้นำที่มีความยุติธรรม และมีคุณธรรม

2.4.3 คนในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในหมู่บ้านเอง

2.5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

2.5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการสามารถก่อให้เกิดรายได้ต่อเดือนประมาณ 5,000 – 10,000 บาท และสมาชิกสามารถนำเงินส่งคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนหมู่บ้านเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ต่อไปในอนาคต

2.5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) คนในหมู่บ้านมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้นและมีอาชีพใหม่ ๆ เข้ามาในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กฎระเบียบข้อบังคับกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง มีจุดที่ควรแก้ไขบางประการ ได้แก่

1.1. การบริหารจัดการ ตรวจสอบ และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน

การจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน มีช่องโหว่อยู่คือจัดสรรตามความเห็นชอบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบไม่ได้ระบุไว้ว่า จะเอาไปใช้ประโยชน์ในด้านใด ดังนั้นจึงทำให้การตรวจสอบแบบโปร่งใสทำได้ยาก และชาวบ้านหรือสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาพระจึงไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ในกฎระเบียบข้อนี้

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านเขาพระ ซึ่งมีคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด 9 คน เป็นชาย 6 คนเป็นหญิง 3 คน จะมีข้อบกพร่องอยู่บ้างเพราะเป็นปีแรกของการบริหารจัดการกองทุน

การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเขาพระของทางคณะกรรมการกองทุนไม่มีประสานงานที่ดีระหว่างคณะกรรมการด้วยกันเอง กล่าวคือ คณะกรรมการไม่มีการแบ่งงานกันทำให้เป็นระบบ ไม่มีการแบ่งตามหน้าที่เพียงคณะกรรมการบางรายเท่านั้นที่ปฏิบัติงาน ในกฎระเบียบนั้นแบ่งตามหน้าที่ แบ่งตามตำแหน่ง แต่ในทางปฏิบัติจริง ไม่ปฏิบัติตามตำแหน่งตามหน้าที่

— เช่นฝ่ายประชาสัมพันธ์ต้องมีหน้าที่รับทราบข้อมูลและกระจายข่าวสารไปยังสมาชิกให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเงินกองทุน แต่ฝ่ายประชาสัมพันธ์กลับไม่มีข้อมูลข่าวสารอะไรเลย ทำให้สมาชิกกองทุนไม่ทันเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง

— ฝ่ายตรวจสอบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาพระยังไม่ดำเนินการตรวจสอบดูแลในด้านต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามีสมาชิกบางรายกู้เงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่เขียนไว้ในแบบขอกู้

ผู้ประเมินอยากขอเสนอแนะให้คณะกรรมการเคร่งครัดกับกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างให้กับสมาชิกต่อไปในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการถ้าจริงจังและเป็นไปในทางที่ดี สมาชิกก็จะเกิดความเชื่อถือไว้วางใจ รวมไปถึงการจัดการบริหารกองทุนจะไปในทางที่ดีเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็ง

2.1. การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเขาพระ ส่วนในการทำงานหรือการอนุมัติเงินกู้ ไม่ค่อยให้ผู้อื่นทราบ ไม่เปิดอนุมัติให้สมาชิกหรือผู้เกี่ยวข้องทราบ ดำเนินการกันไม่ถี่คน ไม่มีการลงคะแนนออกเสียงยินยอมจากสมาชิก สำหรับผู้ที่กู้เงินกองทุนเกิน 20,000 บาทขึ้นไปซึ่งไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ

ข้อเสนอแนะอยากให้คณะกรรมการปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความโปร่งใสปฏิบัติหน้าที่ตามกฎระเบียบที่ต้งขึ้นจะเป็นการดีที่สุด การปฏิบัติหน้าที่อย่างที่ผ่านมาจะทำให้สมาชิกหรือประชาชนทั่วไปขาดความเชื่อถือไม่มั่นใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ครั้งต่อ ๆ ไป คณะกรรมการกองทุนต้องช่วยกันสร้างจิตใต้สำนึกที่ดีในการรับผิดชอบหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับหนึ่ง

2.2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนในเรื่องการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน ขณะนี้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบยังไม่เข้าใจวิธีการทำเพราะมีการอบรมเพียงไม่กี่ครั้ง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นปัญหากับการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาพระ

2.3. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

- ควรเพิ่มระยะเวลาในการค้นคว้าข้อมูลในการทำสารนิพนธ์
- เวลาที่ปฏิบัติงานของประเมิน ไม่สอดคล้องกับเวลาของผู้ให้ข้อมูล และ

วิธีการที่จะได้มาซึ่งข้อมูล

3. ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรมอาชีพเกษตรกร ได้แก่การทำสวนน้อยหน้า

อาชีพทำสวนน้อยหน้า ซึ่งเป็นอาชีพหลักในหมู่บ้านเขาพระบางรายที่ทำเรื่องกู้เงินไปแล้วจำนวน 20,000 บาท นำไปลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพจริง ๆ แต่จากการสอบถาม / สัมภาษณ์พบว่าในปีนั้นฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลทำให้น้อยหน้าออกผลหรือให้ผลผลิตไม่เต็มที่และราคาคต่ำมากเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สมาชิกผู้กู้ลงทุนสูง ได้ผลผลิตต่ำเกิดภาวะการขาดทุนจึงทำให้เกิดปัญหาในการใช้คืนเงินกู้ของสมาชิก ข้อเสนอแนะของผู้ประเมินคือคณะกรรมการกองทุนควรตรวจสอบข้อเท็จจริงของสมาชิกผู้กู้เป็นรายกรณีอย่างละเอียดรอบคอบ ด้วยความยุติธรรม และโปร่งใสในการตัดสินใจในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกในแต่ละราย

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

4.1 เสนอแนะเรื่องการรวมตัวเป็นกลุ่มองค์กร เพื่อสร้างรายได้เสริมจากอาชีพหลักที่ทำกันอยู่ เพราะในหมู่บ้านไม่มีการรวมกลุ่มกิจกรรมที่ประกอบอาชีพเลย เพราะชาวบ้านไม่ค่อยมีความรู้เรื่องการประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกจากอาชีพการเกษตร เนื่องจากขาดผู้สนับสนุน และผู้ริเริ่มอย่างจริงจัง

บรรณานุกรม

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา . “คู่มือการจัดเก็บข้อมูลความ
จำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)” ปี 2544.

องค์การบริหารส่วนตำบลกลางดง . “แผนพัฒนาตำบล อบต.กลางดง” ปี 2544.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี . “คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ
และการประเมินโครงการ” ปี 2544.

บุญเรือง เกิดพระจีน. ผู้ใหญ่บ้านเขาพระ. สัมภาษณ์ , มกราคม-กรกฎาคม 2545

สำนักมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักมาตรฐานการศึกษาอุดมศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย , “ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา”, หน้า 61-68 . “ชุดวิชาการวิจัย
ชุมชน” , หน้า 49-50. “ชุดวิชาสารนิพนธ์” , หน้า 52-54.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง เกษตรตำบล คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
คณะกรรมการหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านเขาพระ สัมภาษณ์ , ธันวาคม 2544-กันยายน
2545.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา . “แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 9
2544”

ภัทรียา เบญจพลชัย . “ตลาดหุ้นเดินเกมอุดหนุนรัฐสกัด บจ. เฟกิตอนตัวเอง” .คมชัดลึก. 6
สิงหาคม 2545 , หน้า 13

ขวัญชนก วุฒิกุล. “พิษเงินบาท”. คมชัดลึก. 6 สิงหาคม 2545 , หน้า 12

ข้างประธารายฤทธิ์. “ภาระหนี้กองทุนฟื้นฟู” . ผู้จัดการ. 28 มิถุนายน 2545, หน้า 9

ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). “รวมบทความทางการประเมินโครงการ”, 2544
หน้า 221-234